

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1740. usque ad annum 1742

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum, 1787

VD18 90119649

§. 19. Alternans Judæorum fatum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67882](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67882)

Sæc. XVIII. celeberrimum Argentinensem Histori-
 A. C. 1740. rum Professore[m] Joannem Daniel[em]
 Schöpflin[um], qui eodem hoc anno die
 decima septima Martii panegyricum La-
 dovici XV. Regiis Natalitiis jussu pu-
 blico dixerat, ob sermonis elegantiam
 postea gallice redditum. Ut vero Re-
 Literatos propositis Regiæ liberalitate
 præmiis ad indefessam literarum cultu-
 ram excitaret, assignato trium millium
 librarum stipendio rei maritimæ Prae-
 ctum nominavit Joannem de Maup[er]-
 tuis Virum multis meritis & præsentibus
 per plures annos in Laponia factis ob-
 servationibus clarum, cui ejusque
 ciis nauticæ emendationem commen-
 vit. Pariter Indicæ navigationis in
 Parisiis detectis variis Austrum veteris
 & Promotorium bonæ spei regionem
 perelegantem confecere mappam geo-
 graphicam, in qua Australes plage
 inter Tropicum Capricorni & Polum
 antarcticum sitas mirifice expresserunt.

§. XIX.

Alternans Judæorum fatum.

Hoc item anno Judaica gens in
 regionibus nunc prosperis rebus
 nunc ambiguis utebatur, prout con-
 fors Principibus aut proficua, aut
 xia videbatur, vel prout ipsimet fatum
 perant.

Sæc. XVIII.
A.C. 1740.

perandi ratione fortunam suam fingebant. Nil magis frequens videtur, quam in Judæos conferri culpam crudelis carnicinæ, qua Christianorum infantes furripuerunt, eosque præcipue instante Judæorum Parasceve in contemptum Christi Domini mactarunt; partim ut christiano hoc sanguine vescentes in azimis suis a fæto, quo graviter olent, sese præservent, partim ut eo in suis benedictionibus, nuptiis, & mulierum partibus utantur. Nec vana nec falsa est criminatio perfidæ huic genti illata, quantumcunque enim Joannes Christophorus Wagenfeil incircumciscus hic Judæorum Advocatus illam artificiosis suis conjecturis, argutiis, & depravationibus a Judæis propulsare nisus, imo etiam trucidati ab eis sesquianniculi infantis S. Simonis Tridentini Historiam reorum confessione, accurata causæ discussionem, cœvis testibus, & miraculis comprobata ferrea oris & calami impudentia ceu fabulam exsufflare ausus esset, nihilominus Coloniae & alibi tam luculenta diabolicæ hujus rabiei exstant monumenta, ut ea negare, aut stolidi, aut petulantis esset. Porro jam aliquot abhinc annis Judæi in Poloniæ regno pariter de inhumana Christiani infantis cæde postulabantur; quocirca non pauci, in quos criminis suspicio manaverat,

Sæc. XVIII.

A. C. 1740.

rat, custodiæ dantur, ac per quatuor
 ferme annos sedula non minus quam
 severa sit inquisitio: fertur quoque, Je-
 dæos pro captis suis fratribus per inter-
 grum annum orationem *El mole rachim*
 in suis Synagogis publice recitare.
 Tandem judicii actis anno priori per-
 tus absolutis a Regio senatu hæc pro-
 nuntiata est sententia: Judæi quidem
 exposuerunt, quod a criminatione, per
 inde acsi Christiano sanguine uterentur
 & propterea infantes eorum occideren-
 tur, Boleslai & Sigismundi Constitutio-
 nibus pro tunc & futuris temporibus
 beri ac innocui fuissent declarati; cum
 autem his non modo Alexandri Regi
 Constitutio obstaret, sed etiam plurimum
 tam intra, quam extra Polonici regni
 fines ejusmodi cædis exempla contra-
 rium demonstrarent, hinc ab hoc crimine
 mine immunes dici nequeunt: in post-
 senti tamen casu accusatio adeo per-
 plexa, totque tricis innodata evasit,
 huic causæ plena lux afferri nequeat
 proin accusatos dimittere, quam impro-
 cuos damnare consultius videretur.
 Quapropter Judæi de hac cæde post-
 lati præstito innocentiae juramento
 bertati fuere redditi; Judaicæ vero gen-
 tis Medicus, qui ex fuga retractus
 rat, unacum alio vagabundo inusta
 famiæ nota in exilium deportatus est.

Helena vero ancilla religione Christiana ad biennem castigationem Varso-
viam deducta est. Denique Agnes, pa-
riter Catholica, cum sceleris suspicio-
nem penitus diluisset, reparata nomi-
nis sui fama libertate donata est, ac
Judæi omnes Varsovia excedere jussi
sunt, qui tamen triste fatum suum pro-
fuso ingenti ære rursus redemerunt. Ni-
hilominus, ut futuris ejusmodi malis
prospiceretur, Posnanix contra Judæos
sequens edictum sanciebatur: I. Judæi,
ut omnem mali & infanticidii hætenus
ipsis imputati suspensionem a se amolian-
tur, ab omni cum Christianis & præ-
fertim parvulis commercio abstineant,
II. si de Judæo compertum aut saltem
duobus idoneis testibus comprobatum
fuerit, quod Christianum infantem ad se
pellexerint, aut blanditiis delinierint, ta-
lemque infantem postea abesse contige-
rit, Judæi de amisso hoc infante, utpo-
te aliunde de ejusmodi crimine suspecti,
rationem reddere teneantur. III. Ma-
gistratus, ut Judæi intra plateas sibi as-
signatas sese contineant, sedulo curet,
& hæc plateæ muro, vel sepimento sa-
tis alto cingantur, ac Judæi a Christia-
nis separentur. IIII. Judæorum porta,
qua ex suburbio ad eorum plateas ten-
ditur, vespere, cum ceteræ urbis portæ
clauduntur, pariter claudatur, & ma-
ne

Sæc. XVIII.

A. C. 1740.

Sæc. XVIII.

A. C. 1740

ne unacum aliis portis aperiatur. IV. Judæorum nullus extra has plateas habitet, sed vespere quamprimum in Prætorio datum fuerit campanæ signum, ad suas ædes properet, secus Urbis Præfecto transgressorem carceri datum integrum sit, de cetero semper Judæorum porta præsidario milite custoditur. V. Nullus ex Judæis famulum vel ancillam minus vero Nutricem religionem Christianam ad servitium adhibere præsumat, indicta in transgressores centum auri marcarum multa Prætoris satellite exigenda. VI. Diebus Dominicis & festivis inter Christianos celebratis Judæi nec in Urbis forum nec in Christianorum plateis comparant, aut negotientur, aut merces circumferant, secus suis mercibus vendendi & Judæi in carceres abstrahuntur. VII. Ad defunctorum suorum exequiis nullis Christianis utantur, de plena tantum securitate Judæo sepulcrorum custodia caveatur, ita, ut si vel levis inferat molestia, ipse necessitate compulsus Christianorum opem implorare possit, hique juxta Imperii legem eidem assistere teneantur. VIII. Si forte quædam Judaica Synagoga Medicis aut Chirurgis eguerit, his severe interdictum sit, Christianis medicinas præscribere, vel propinare, aut venas

care, vel vulnera curare &c. IX. Hebreæ quoque mulieres apud Christianas ob-
 Sæc. XVIII. A. C. 1740.
 obstetricum munere fungi non præsumant, secus carceris, fustigationis, aut
 etiam exilii pæna mulctandæ. Hoc quoque edictum Judæorum Seniores in
 eorum Synagoga publicare ac exhibere teneantur. X. Vagabundi, fixum
 domicilium non habentes, otiosi, aut nec opificium nec alias artes exercentes
 Judæi in Synagoga non tolerantur, sed expellantur, & si ejusmodi Judæus irre-
 pere tentaverit, Seniores desuper Urbis Magistratum certio-rem reddant. XI.
 Synagoga pro pauperibus vel decrepitis, si eorum parentes secum illos reti-
 nere voluerint, in tantum caveat, ut damnum vel fraudem, quæ per eos
 Christianis accederet, refarcire velit. XII. Denique fures, nebulones, Eccle-
 siarum prædones, ebriosos aliosque nullius frugis homines nec recipiant, nec
 detineant, nec ab eis merces suspectas emant, sed quamcumque rem fors de
 furto suspectam, aut alias ejusmodi personas protinus Senatus Præsidi denun-
 tiare, ac tradere teneantur &c.

Gravior adhuc tempestas hoc anno
 Judæis in Wirtenbergensi Ducatu incu-
 buit, ubi per plures annos velut in ter-
 ra promissionis lacte & melle fluente fir-
 mam,

Sæc. XVIII. main, securamque sedem fixisse exitu
 A. C. 1740. mabant: postquam vero famosus ille
 Judæus nomine Josephus Süß Oppen-
 heimer, qui pene summa rerum potes-
 batur, post Caroli Alexandri Ducis
 bitum, propter ærarii publici defraudationem
 aliasque nefarias suorum complicum
 artes repetundarum reus factus
 ca suspensus in ferrea cavea perit,
 infamæ suæ mortis totam Synagogam
 Wirtenbergicæ gloriam funeravit. Carolus
 Fridericus Wirtenbergæ Dux, & supremus
 Ducatus Administrator Tutor Ducatus sui
 Ordinibus pollicetur rogabatur, se intra semestre omnes
 Judæos e tota Provincia ejecturum: quæ
 cæ die vigesima Februarii omnibus
 Ducatus Wirtenbergici Prætoribus &
 Præfectis promulgato Stutgardicæ edicto
 adjunctum, ut evoluta jamjam præfixo
 termino omnes & singulos Judæos in
 eorum Præfecturis habitantes sine
 ullo discrimine expellerent, exacte
 tem statutum Provinciale die secunda
 Novembris anno hujus sæculi sexto edic-
 tum observarent tam circa illos subditos,
 qui cum Judæis contractus inierunt,
 quam circa ipsos Judæos, qui vel ad
 publicas nundinas, vel æra creditur
 exacturi subinde Provinciam ingredi
 aut innoxium transitum concedi petierint
 &c.

Attamen præter omnium expecta- Sæc. XVIII.
 tionem hoc anno Judæis in utriusque A. C. 1740.
 Siciliæ regno adeo propitia adspirabat
 aura, ut hucusque pluribus retro sæcu-
 lis ampliores libertates & privilegia in
 nulla orbis Christiani parte consecuti
 fuissent, & quidem a Principe orto in
 Hispania, ubi pestifera hæc gens omni
 tempore ferro flammaque extincta erat.
 Carolus enim Neapolis Rex & Hispaniæ
 Infans, cum intra regni sui fines mer-
 caturam per Judæorum industriam u-
 berrimo questu promotum iri speraret,
 eisdem favores hucusque non auditos
 indulgit, die tertia Februarii edito de-
 super hoc diplomate :

Nos Carolus &c. Non modo leges
 fundamentales cordibus nostris a natu-
 ra impressæ, sed & leges Divinæ in S.
 literis manifestatæ docent, primas &
 indeclinabiles Principis curas esse, ut
 subditorum suæ sollicitudini a Divina
 Providentia commissorum commoda,
 utilitatem, bonumque omni studio ac
 Zelo promovere satagat. Igitur lucu-
 lenter comperto, quod omnes nostri
 subditi & regnorum ac statuum nostro-
 rum incolæ facultatibus exhausti sint,
 idque vel maxime inde oriatur, quod
 mercatura tam apud cives inter se,
 quam apud Nationem cum exteris pene

Sæc. XVIII.
A.C. 1740.

exsiccata, variisque funestis fatis sum-
mopere attenuata fuerit, hinc inde
fessum studium ac diligentiam nostram
eo convertimus, ut certis proficuisque
mediis negotiationem tam intra quam
extra Regnum statusque nostros ad pe-
stinum florem revocare possemus. Cum
autem plurimum aliorum Catholicorum
Principum prosperitas in suis ditionibus
efflorescens nos manifeste edoceat, quod
Judaica Natio unice mercaturæ inter
præ ceteris aptissima sit ad hoc, ut
mare negotiandi & mercaturam ad re-
motissimas quasque regiones propage-
di artem male edoctis populis pro-
nent, eosque instruant, hinc ad imi-
tationem aliorum non minus prudentem
quam proborum Catholicorum Prin-
cipum Judaicam quoque Nationem in
suis Regnis & statibus invehere ac
incipere decrevimus: eapropter vi
diplomatis omnibus Nationis suæ
mercatoribus aliisque, qui in Provinciis
illis ortu usque ad occasum, sicut &
omnibus aliis regionibus & locis
buscunque degunt, sine ulla exceptione
si in nostris Regnis sedem figere & me-
caturam exercere voluerint, gratias
privilegia, exemptiones, & præro-
gativas in subsequentibus articulis con-
cedimus, ac clementer indul-
gemus &c.

Sæc. XVIII.
A. C. 1740.

Postea adducebantur triginta quinque articuli, quorum summam referimus. Itaque eis concessum, I. ut per integros quinque annos fixum domicilium in his regnis habeant, evoluta autem hoc tempore, ni regno excedere jubeantur, hæc gratia ad alios quinquaginta annos cum iisdem privilegiis prorogetur: si vero expleto hoc tempore emigrare jussi fuerint, adhuc integro quinquennio subsistere, immobilia bona (qualia, nisi sint feuda jurisdictionem annexam habentia, possidere valent) vendere, ceteram supellestem, aliasque res asportare integrum sit, quin pro illis evehendis, vel in regnum invehendis tributum solvere teneantur. II. Plena religionis suæ libertate fruantur, & si in præcipuis utriusque regni Urbibus quadraginta hujus Nationis familiæ, aut viginti in ceteris oppidis numerantur, scholas aperire valeant. III. Eorum Rabbini in has familias tantam habeant jurisdictionem, ut in causis, nisi criminales sint, reos in exilium amandare possint. IV. Deputatum habeant Judicem, a quo ad supremum tribunal appellare valeant. V. Locus, ubi ad exercendos suæ religionis actus convenerint, duntaxat privatæ domus, non autem Ecclesiæ formam præferat. VI. Cunctos libros sive scriptos sive impressos

Sæc. XVIII A.C. 1740. pressos ad eorum usum tenere, ac
 vehere eis liceat, quin eos alterius
 quisitionis, quam præfati Judicis
 trio subjicere teneantur. VII. Non
 assignetur separatus ad habitandum
 cus, sed in urbibus & pagis, ubique
 voluerint, habitare ac permanere libe-
 rum sit. VIII. Pari cum Christianis
 stitu, quin ullo signo ab eis distingua-
 tur, uti Romæ & alibi moris est, uti-
 tur. IX. illi, qui Medicæ arti incu-
 bunt, ad Doctoratus honores in hac
 cultate promoveri, & vel soli vel
 Catholicis Medicis infirmos invifere
 terunt, juramento tamen polliceantur
 quod vel ipsum infirmum vel ejus am-
 cos & notos de instante vitæ periculo
 tempestive monituri sint, ut de animæ
 salute cura haberi queat. X. Judæis
 quoque licitum sit, Catholicos famulos
 & ancillas ad servitia adhibere, ita
 men, ut hæc saltem trigesimum
 tum, isti vero vigesimum quintum
 tis annum expleverint, & nec hi
 illæ sine speciali Diæcesani Episcopi
 centia in Judæorum ædibus aut do-
 miant, aut pernoctent &c.

Enimvero Proceres, Nobiles, cives
 omnisque populus ob tam incircum-
 ptam perfidæ gentis libertatem primo
 in secretas, ac demum in publicas, esse

que acerrimas indignationes prorupere, Sæc. XVIII.
 iniquissimo ferentes animo, quod huc- A. C. 1740.
 usque nulli Nationi exteræ quinquage-

narii domicilii favor fuerit concessus:
 præcipue vero Episcopi omnesque Cle-
 rici regulares e sacris pulpitis damna,
 quæ ex promiscuo hujus gentis confor-
 tio in Religionem Catholicam, commis-
 sumque sibi gregem redundatura essent,
 summo verborum ac rationum pondere
 exposuerunt, atque inter eos quidam
 Ecclesiasticus Regem, dum solus in Ca-
 po di Monte agebat, quæsitâ opportu-
 nitate adiit, eique Apostolica libertate
 declaravit, fidei puritatem periclitari,
 & fideles Regis subditos perversionis
 periculo exponi, proinde Regia pietate
 tantum sibi polliceri, Regiam suam Ma-
 jestatem propositas eorum querelas &
 rationes æqui bonique consulturam. Ast
 Rex indignabundus respondit, ipsum
 frustra ejusmodi querimoniis tempus
 perdere, proinde sine mora facesseret:
 Paulopost Rex illum exilio multabat,
 ac militiæ Tribunum, qui contra Regis
 Ministros, & præcipue contra Pancor-
 bium natione Palatinum, præcipuum
 hujus innovationis promotorem liberius
 obloquebatur, custodiæ dari jussit. Hac
 tamen severitate adeo non querelarum
 finis obtinebatur, ut Clerici & Regula-
 res, atque inter eos præcipue Domini-
 ca-

Sæc. XVIII.
A. C. 1740.

canus, & quidam Jesuita in suis ad pulum sermonibus, grave malum verso Regno impendens prælagere palamque declararent, certos se quod sua libertate Regis indignatione incurrerent, prævalere tamen Dei fam. Religionis honorem, ac populi salutem, seque paratos esse, suam vitam publicæ incolumitati litare: & quæri Judæorum conversionem & animam, sed duntaxat sordidum lucellum & questum ex eorum lana & lacte sine Religionis dispendio &c. Ast Regi acriori ira incensus prohibuit, ne Regulares e Monasteriis suis extrorsum aut pulpitem conscenderent: Ordines vero Superioribus præcepit, ut seque curarent, ne eorum Concionatores Ecclesiis debitam moderationem transgrederentur, aut contra privilegia prædictis concessa vel verbulo declamarent. Nec his contentus Rex, cum prædictas Judæorum familias regnum immensis divitiis locupletari, & commercio magnis incrementis protendi speraret, non modo insuper habitis populi quædam Judæos undique accersivit, sed etiam die septima Aprilis ejusdem anni suum Administratorem Josephum Timochinettum cum ipsis quoque Turcis sedus ac tractatum liberi commercii & navigationis iniit, obtinuitque, ut Co-

sule in præcipuis Ottomanici Imperii Sæc. XVIII.
 emporiis constituto, utriusque Siciliæ A. C. 1740.
 subditi libero suæ Religionis exercitio
 fruenterentur. His quoque utrinque fir-
 matis paulopost Turcici Imperatoris Le-
 gatus cum splendido comitatu Neapo-
 lim pervenit, a Rege sigularibus hono-
 rum ac benevolentia signis exceptus.

§. XX.

*Religionis Catholicæ status in Pos-
 nania.*

Interea Theodorus Comes de Czarto-
 ryski Posnaniensis Episcopus de im-
 moto suo Religionis Catholicæ studio a-
 deo nihil remisit, ut succis sectario-
 rum viribus veræ fidei incrementa pro-
 curaret. Opportunam ei occasionem
 suppeditabat Franciscus Lodzia Ponins-
 kius Posnaniensis Dapifer & Kopani-
 censis Capitaneus, qui memor, Luthe-
 ranos, postquam centum abhiac annis
 Sueci totum oppidum in cineres rede-
 gerant, tunc potentia prævalentes suæ
 sectæ sanum pro arbitrio ædificasse, &
 quidem in eodem loco ac fundo, ubi
 ante incendium Ecclesia Catholicorum
 fuerat erecta, illam pristino suo Domi-
 no & Catholicorum usui restitui cura-
 vit. Æquissimo huic conatui suffrage-
 batur strenue Episcopus & Regia Pos-
 na-